

YTTRANDE

Dnr S2017/03549/FS

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 2 oktober 2017

God och nära vård – En gemensam färdplan och målbild (SOU 2017:53)

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att

- nya bestämmelser om styrande principer för vårdens organisering bör införas,
- en gemensam målbild för förflyttningen från dagens sjukhustunga system till en ny första linjens hälso- och sjukvård med primärvården som bas och att en färdplan för detta behöver tas fram, samt att
- landstingens skyldighet att erbjuda vårdgaranti inom primärvården ska ändras så att den enskilde inom tre dagar får en medicinsk bedömning inom primärvården och att vårdgarantin omfattar läkare och andra legitimerade yrkesgrupper.

Allmänt

Idag betraktas människor som är 65 år och äldre alltför ofta som ett kollektiv. I framtiden bör istället människor ses som individer som är olika varandra och som med bevarad värdighet och integritet bestämmer själva om sina liv. Alla ska ses som en tillgång och allas resurser i form av kunskap och livserfarenhet bör tas tillvara på bästa sätt. Var och en kan bidra med något även när ohälsa slagit till.

Aldrig tidigare har andelen äldre varit så stor som nu. I dag utgör personer 65 år och äldre en femtedel av Sveriges befolkning. År 2030 kommer andelen ha ökat till en fjärdedel.

De första vunna åren är jämförelsevis friska år. Det är först mot slutet av livet många blir bräckliga med demenssjukdom och sammansatta vårdbehov och måste få hjälp med att fungera i vardagen.

Trots alla framgångar möter vi inom SPF Seniorerna ofta frågan: Vågar jag bli gammal? Man undrar om den svenska välfärdsmodellen kan klara vård- och omsorgsbehovet hos en växande andel äldre. Vi ser med andra ord ett antal problem och utmaningar för

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

seniorers hälso- och sjukvård samt omsorg. Utredningens mål och förslag adresserar en del av dessa och vår förhoppning är att tillsammans med övriga utredningar om vård och omsorg som pågår eller är avslutade ska leda till en tryggare tillvaro för äldre och minska farhågorna om att vården och omsorgen inte kommer att vara tillräcklig.

4.1 Styrande principer för vårdens organisering

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att nya bestämmelser bör införas om att

- vården ska vara lätt tillgänglig för såväl kontakt som bedömning och besök,
- hälso- och sjukvården ska ordnas nära befolkningen, om det inte är motiverat att koncentrera den geografiskt av kvalitets- eller effektivitetsskäl, samt att
- vården ska ges som öppen vård i första hand.

Hälso- och sjukvården behandlar i dag mycket effektivt en rad olika enskilda sjukdomstillstånd. Men helhetsbilden saknas ofta. Motsatsen är personcentrerad vård där människan står i centrum. Personcentrerad vård innebär ett partnerskap mellan patienter, anhörigvårdare och professionella inom vård, omsorg och rehabilitering. Mer nära vård än personcentrerad finns nog inte.

SPF Seniorerna stöder principerna bakom de föreslagna bestämmelserna och anser att begreppet personcentrerad vård, eller annan benämning med likande innebörd, bör tas med i de styrande principerna. Detta för att tydligare visa på att vårdens organisering ska utgå från individens behov.

För att de styrande principerna ska kunna bli verklighet krävs en förbättrad samverkan, bättre informationsöverföring och utveckling av e-hälsa. Dagens digitala journalsystem lider av stora brister. De är svårhanterade och de olika journalsystemen som finns idag kan inte eller har stora svårigheter att kommunicera med andra journalsystem. Detta innebär glapp i kommunikation som leder till ineffektivt utnyttjande av resurser och risker för patienternas säkerhet. ”Smarta” journaler, inta bara en datalagring som det i huvudsak är idag, skulle även vara ett utmärkt verktyg för en primärvård med ett utökat patientansvar.

Äldre vård- och omsorgstagare kan vara i behov av särskilt komplicerade vårdbedömningar och åtgärder. Trots detta är tillgången på personal med god kunnskap och specialistkompetens inom geriatrik mycket dålig. Fördelningen geografiskt är dessutom mycket ojämn. Brist på kunnig personal och specialister leder till sämre vård och omsorg. Det är tyvärr vanligt att det också i kommunernas verksamheter finns personal med otillfredsställande utbildning för sina uppgifter i äldrevården.

4.2 Målbild för god och nära vård

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag om en gemensam målbild för förflyttningen från dagens sjukhus system till en ny första linjens hälso- och sjukvård med primärvården som bas, i samspel med sjukhus och kommunala insatser, och tydligt utgående från patientens behov. En målbild baserad på god och nära vård.

SPF Seniorerna eftersträvar en sammanhållen och effektiv hälso- och sjukvård samt äldreomsorg med bättre samverkan. Detta är en målsättning oberoende av huvudmannaskap och en förutsättning för att primärvården ska kunna fungera som bas och kunna ge en högkvalitativ, trygg och lättillgänglig god och nära vård.

SPF Seniorerna vill att högre krav ställs på samverkan för äldresjukvården och omsorgen mellan kommun och landsting/region, öppen och sluten vård, att bristen på läkare paramedicinsk personal och sjuksköterskor med kompetens inom äldresjukvård undanröjs, att socialtjänstlagen skärps så att även äldre tillförsäkras ”goda levnadsvillkor” (LSS), inte bara ”skälig levnadsnivå”.

4.3 Färdplan för en samordnad omställning av svensk hälso- och sjukvård

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en färdplan för den samordnade omställningen av hälso- och sjukvården till en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv vård med fokus på primärvården bör tas fram.

5.3 Utredningens förslag till förstärkt vårdgaranti i primärvården

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att landstingens skyldighet att erbjuda vårdgaranti inom primärvården ska ändras så att den enskilde inom tre dagar får en medicinsk bedömning inom primärvården och att vårdgarantin omfattar läkare och andra legitimerade yrkesgrupper.

En professionsneutral vårdgaranti och en ändrad och skärpt tidsfrist för en medicinsk bedömning är en rättslig förbättring. För att den ska fungera tillfredsställande för äldre är det nödvändigt med en förstärkning av kompetensen, och sannolikt även bemanningen, hos tillkommande grupper av legitimerad personal. Tillgången på läkare med kompetens inom äldresjukvård och övrig legitimerad personal är ojämnt fördelad över landet och måste åtgärdas för att vårdgarantin ska kunna uppfyllas överallt.

I detta ärende har SPF Seniorernas arbetsutskott beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också sakkunnige Gösta Bucht deltagit.

Eva Eriksson
Förbundsordförande